

İki Yılı Aşkın Bir Sürenin Ardından, Sudan'daki Çatışmanın Sonuçları Nedir?

“Şehit ailelerine, yerinden edilmiş kişilere, mültecilere ve savaştan zarar görenlere destek” girişiminin başlatılması çerçevesinde General Abdulfettah el-Burhan, “işlerin planlandığı gibi gittiğini ve vatanın her bir karış toprağının kurtarılacağını” açıklayarak zafere olan güvenini vurguladı ve halkın “yakın zamanda sivil hizmet tesislerinin insansız hava araçlarıyla bombalandığını duymayacağını” söyledi. Ordunun savunma sürecinden saldırıya geçtiği ve milis olarak adlandırdığı şey ile ona destek veren ve arkasında duranları kökünden söküp atıncaya kadar sakin durmayacağı eklemesinde bulundu. Hızlı Destek Güçleri komutanının danışmanı Başa Tabiq, Wadi Seidna Hava Üssünün hedef alınmasının ve bir dizi savaş uçağı, insansız hava aracı ve silah deposunun imha edilmesinin “savaşın artık yeni bir aşamaya girdiğini ifade eden bir mesaj olduğunu” söyledi ve önümüzdeki günlerde “Burhan milisleri ve terörist tugaylar olarak adlandırdığı grupların stratejik noktalarına yönelik acı verici saldırılara” tanık olunacağını vurgulayan Tabiq, bir sonraki hedefin de Port Sudan olacağını teyit etti. (El Cezire 26/4/2025)

Bu açıklamalar, olayların büyük bir ivme kazanmasının ve ülkedeki siyasi ve askeri operasyonların geniş ölçüde tırmanmasının gölgesinde geldi. Amerika, ordudaki adamlarını 15 Nisan 2023'te savaşı ateşlemeye yönlendirerek Sudan savaşını başlattığından beri hedef, İngiliz ve Avrupa ajanlarını Sudan sahnesinden dışlamak, imzalanmak üzere olan çerçeve anlaşmasını engellemek, ülkedeki siyasi gerçekliği yeniden şekillendirmek ve 25 Ekim 2021 darbesinden sonra kendi ajanları için bir meşruiyet oluşturmaktır.

Savaşın başlamasından iki yıl sonra Washington, hedeflerinin büyük bir bölümünü aşamalı olarak gerçekleştirmiş görünüyor. Örneğin Amerika'nın ajanları, siyasi hamlelerle İngiliz ve Avrupa yanlısı ittifakları dağıtmayı, bu güçleri sahneden uzaklaştırmayı, dahası Hızlı Destek Güçleri'nin destekledikleri suçlamasıyla sembollerinin birçoğunu suçlamayı başarmış, bu da onların popülerliklerini ve etki güçlerini kaybetmelerine neden olmuştur. Ayrıca ABD, uygulanması halinde nüfuzu için tehdit oluşturan Çerçeve Anlaşmasını da ortadan kaldırmayı başarmış, bilakis onu imzalayanlar bile bu konuda konuşmaya cesaret edemiyorlar. Bu durum, el-Burhan'ın, Şubat 2025'te açıkladığı yeni bir hükümet kurma ve anayasal belgenin revize edilmiş bir versiyonunu yayınlama niyeti de dahil olmak üzere bir dizi önlemler yoluyla iktidarını pekiştirmek için zemin hazırlamış olup bu da ordunun pençesinin resmen pekişmesine ve önümüzdeki dönem için Amerika'nın nüfuzunun yerleşmesine neden olacaktır.

Burhan'ın bu hareketine karşılık Hemedti de benzer adımlar atarak ülkenin fiilen bölünmesi için zemin hazırlamıştır; zira siyasi ve sivil güçler ve silahlı hareketlerle bir tüzük imzalayarak paralel bir hükümet kurulacağını ilan etmiştir. Bu gelişmeler ışığında güçlü bir şekilde şu soru akla geliyor; işler nereye doğru gidiyor?

Bu soruyu cevaplamak için olası üç senaryo ortaya atılabilir;

Birinci Senaryo: Taraflardan birinin diğeri pahasına kendi lehine tam bir askeri zafer kazanmasıdır ki bu, el-Burhan ve Hemedti'nin ABD ile olan bağlantıları göz önüne alındığında pek olası görünmüyor. Zira Amerika, ajanlarından birinin ortadan kaldırılmasına yol açacak tam bir askeri zafere izin vermeyecektir. Çünkü her iki tarafın da geniş çaplı askeri tırmanışa ve karşılıklı seferberliğe geçmesine ve hayati bölgelerdeki çatışmaların yoğunlaşmasına rağmen, sahada yaşananlar ciddi bir imha niyetini değil, kontrol ve nüfuz sınırlarının ilan edilmemiş bir şekilde yeniden konumlandırılmasını ve yeniden çizilmesini ifade etmektedir. Durumlar bu şekilde tırmanmaya devam ederse, bu durum ABD'nin savaşı durdurma kararı almasını hızlandırmasına ve her iki tarafa da müzakereleri dayatmasına neden olabilir.

İkinci Senaryo: Cidde platformu aracılığıyla müzakere masasına dönmek ve iki taraf arasında siyasi bir çözüme yol açacak bir ateşkese varmak. Bu model, ABD'nin Sudan politikasına yabancı değildir; zira daha önce el-Beşir hükümeti ile Garang liderliğindeki Sudan Halk Kurtuluş Hareketi (SPLM) arasındaki barış anlaşmasında somutlaşmıştı. Tarafların sert

tutumlarına ve birbirlerini tanımayı reddetmelerine rağmen, eğer efendi savaşı durdurmaya karar verirse ajanların açıklamaları etkisini yitirecektir!

Bu senaryoyu çevreleyen zorluklara, yani halkın Hemedti ile herhangi bir anlaşmayı reddetmesi beklentisine rağmen, çatışmaların yoğunlaşması ve Hızlı Destek Güçleri'nin nüfuzunun, insansız hava araçları aracılığıyla uzak bölgelere kadar yayılması halkın endişelenmesine yol açabilir, bu da koşulların hazırlanmasına ve halk kamuoyunun bir anlaşmaya yönelmesine neden olabilir. Washington bu engeli aşabilir ve içeride pazarlanabilir bir formül bulabilirse bu, üçüncü senaryoyu aktif hale getirmeye hazır olmakla birlikte bu müzakere senaryosunu daha ileriye taşıyacaktır.

Üçüncü senaryo ise ayrılık senaryosudur: Bu ise en tehlikeli ve zor olarak değerlendiriliyor. Bu hamleler Washington'un şu anda bunun peşinde olmadığına, ancak gelecekte çıkarlarının gerektirmesi halinde bunun için gerekli koşulları hazırladığına işaret ediyor. Yani Amerika, yerleşim projesinin sekteye uğraması ya da ülkedeki nüfuzunun tehdit altında olduğunu hissetmesi halinde uygulayabileceği kalıcı bir stratejik plan olarak ayırmaya hazırlanıyor; bu nedenle Hızlı Destek Güçleri'nin konumunu güçlendirmek ve onun Darfur bölgelerinde emri vaki bir otorite olarak varlığını pekiştirmek için çalışıyor.

Her ne kadar bu senaryo için gerekli hazırlıklar büyük ölçüde tamamlanmış olsa da, siyasi açıdan paralel bir hükümetin kurulmuş olması ve Hızlı Destek Güçleri'nin Darfur bölgesinin tamamını (El Faşer hariç) ve askeri düzeyde üç Kordofan bölgesinin bir kısmını kontrol etmesi nedeniyle bu senaryo şu anda pek olası görünmemektedir; çünkü Darfur'daki sosyal boyutun yoğun bir çalışmaya ihtiyacı vardır ve şu anda bunu reddeden uluslararası ve yerel kamuoyunun varlığına ek olarak henüz bu senaryoya hazır değildir.

Ne yazık ki şu anda masada olan ihtimaller bunlar ve görünen o ki Amerika'nın daha önemli meselelerle meşgul olması, Sudan'daki durumu çözme konusunda aceleci davranmamasına neden olmaktadır; bu yüzden sahneyi uzaktan izliyor, ipleri sıkı tutuyor ve bazı çıkarlarını gerçekleştirmek için de yerel ajanlarının elini serbest bırakıyor. Nitekim vakıayı incelen biri, Amerika'nın ajanlarının, hedeflerine farklı şekillerde hizmet eden tamamlayıcı roller oynadığını fark edecektir: Zira el-Burhan, halk desteğini seferber etmek ve yasal önlemlerle Avrupa'nın nüfuzunu ortadan kaldırmak yoluyla içeride otoritesini pekiştirmeye ve dışarıda uluslararası meşruiyet kazanmaya çalışırken, buna mukabil Hemedti ise Darfur'da, özellikle de birçok girişimine rağmen başarılı olamadığı El Faşer'de İngiliz nüfuzunu ortadan kaldırmayı tamamlamaya çalıştığı gibi Darfur'daki silahlı mücadele hareketlerinde kalan Avrupa'nın nüfuzunu kontrol altına alabilecek silahlı bir muhalefet olarak kendini yeniden oluşturmaya çalışmaktadır.

Bu şekilde ABD, her iki taraftaki adamları aracılığıyla Sudan sahnesini kendi tekeline alıyor: Zira el-Burhan liderliğindeki ordunun liderlik ettiği bir hükümet ve Hemedti liderliğindeki Hızlı Destek Güçleri'nin liderlik ettiği bir muhalefet, müzakerelerin başarısız olması ya da dengelerin değişmesi halinde ayrılma seçeneğini güçlü bir şekilde masada tutuyor. Bu denklem ışığında Sudan, halkı bu planın gerçekliğinin farkına varıp değiştirmek için çalışmadığı sürece, uluslararası bir çatışma alanı olarak kalmaya devam edecektir. Kurtuluşun tek yolu ise suçlulardan hesap sormak, onlardan intikam almak, Amerika'nın ve Batı'nın ülkemizdeki elini koparmak için Nübüvvet Minhacı üzere Raşidi Hilafeti kurmak için çalışmaktır; umulur ki bu, yakın zamanda olur.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Ahmed Reşad – Sudan